

TÜRK CUMHURİYETLERİNDEN GELEN ÖĞRENCİLERİN İNTERNETE KARŞI TUTUMLARI (SELÇUK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

*Tugay ARAT**
(Selçuk Üniversitesi, Türkiye)

GİRİŞ

İnsanoğlu sürekli yeni teknolojiler keşfetme ve üretme uğraşı içerisinde. Teknik anlamda gelişim, varoluştan itibaren toplumlar için önemlidir. Toplumun teknik bilgi ve bilimsel bilgi seviyesi arttıkça gelişme süreci de önemli ölçüde artmaktadır.

Bilgi toplumu, herkesin bilgiye kolayca erişebildiği; bilginin üretilmesi, saklanması ve kullanılmasında niteliksel değişimlerin yaşandığı bir süreçtir. Bu açıdan bilgi kaynaklarına ulaşmak önem kazanmıştır. Bilgiye kolay ve doğru ulaşmanın yolu ise internettir.

1.İnternet

İnternet, birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu, tüm dünya üzerinde yaygın olarak kullanılan ve sürekli gelişen ve kullanımı artan bir iletişim ağıdır¹. İletişimin ve etkileşimin yanı sıra bilgi üretimi ve dağıtımının küresel olarak yapılmasını sağlayan en önemli yeniliklerdendir. Bir tanıma göre internet, birbirinden çok farklı donanım ve yazılım özelliklerine sahip olan bilgisayarların birbiriyle iletişim içinde bulunmasını sağlamaktadır. İnternetin sahibi yoktur². Bir başka tanıma göre ise internet; "bilgisayar ağlarının birbirine bağlanmasıyla oluşan ve böylece tüm dünyayı birbirine bağlayan devasa büyüklükteki bir bilgisayar ağıdır"³. Oysa teknik anlamda bu ifadeler doğru olmakla birlikte, internetin tanımı, ona bakış açımıza göre değişebilir. Örneğin internet, bilgiye ulaşma, eğlenme ve ticaret yapma imkanları sağlayan bir bilgi bankasıdır. Aynı zamanda insanları bir araya getiren, sosyal bir olgudur⁴.

* Okutman, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler M.Y.O.

¹ <http://www.po.metu.edu.tr/links/inf/css25/bolum1.html>

² Canpolat, Önder, E-Ticaret ve Türkiye'deki Gelişmeler, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, s.16-17, Ankara 2001. (http://bilisimsurasi.org.tr/listeler/tbs-e-devlet/Feb/att-0005/01-e.ticaret_Sanayi_ve_Ticaret_Bakanl_.pdf)

³ Dinler, Zeynel (2000), Bilimsel Araştırma ve İnternet'e Bağlı Bilgi Merkezleri,, Ekin Kitapevi Yayınları, Bursa. s.158.

⁴ Altun, Arif (2005), Gelişen Teknolojiler ve Yeni Okuryazarlıklar, Anı Yayıncılık, Ankara s.96.

İnternete ilişkin diğer önemli kavram “Ağ”dır. Ağ, iki ya da daha fazla bilgisayarın birbirine bağlanması şeklinde ifade edilmektedir⁵. Bilgisayar ağları, kaynakların etkin paylaşımına ve bilgi akışının işleyişine yönelik bir ortam sağlar. Böylelikle aynı mekanda bulunmayan bireyler bilgiyi paylaşabilirler, ortak çalışmalar yapabilirler⁶.

İnternete bir bilgisayar, modem kartı ve internet servis sağlayıcı ile ulaşılabilmektedir. Telefon hatları ve modemlerle birbirine bağlı bu ağda, bilgiler gönderilebilmekte ve alınabilmektedir. Kıtalararası ya da uzak ülkelerde bu hatlar genellikle uydu aracılığıyla birleştirilmektedir⁷.

İnternet aracılığıyla bilgiye ulaşmak, bu konuda gerekli bilgi ve becerileri kazanmış bireylerle mümkündür. Bir başka deyişle, bireyin internet üzerinde sunulan bilgiler arasında istediğine ulaşabilme, içeriğin değerlendirilebilmesi ve erişilen bilginin nasıl sunulması gerektiği noktasında ne yapacağını bilebilmesi gerekir⁸. Buna internet okur yazarlığı da denilmektedir. İnternet okur yazarlığı her yaşta insan için gerekli olmakla birlikte öğrenciler için çok daha büyük önem taşımaktadır. İnternet okur yazarlığını anlamak için internet araçlarının kullanımının değerlendirilmesi gerekir⁹. Ancak bu yeterli değildir. Aynı zamanda eğitim kurumlarında verilen eğitimin daha etkin hale gelebilmesi için öğrencilerin bilgisayara ve internete yönelik tutumlarının da belirlenmesi gereklidir. Tutum ile kastedilen öğrencinin kendisi, öğrendiği konu, amacı ve konunun çerçevesi hakkında ne düşündüğüdür¹⁰. Bu araştırma ile Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin internet okur yazarlığı ve internete ilişkin tutumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin tutumunun belirlenmesi ise gelecek ile ilgili tahminler yapmaya imkan verecektir.

1.1.Tarihi Gelişimi

İnternetin ortaya çıkışı Savunma İleri Düzey Araştırma Projeleri Kurumu (DARPA) ileldir. 1969 yılında askeri araştırma projelerini desteklemek için Savunma Bakanlığı ARPANET adındaki ağı oluşturmaya başlamıştır¹¹. Bir savaş durumunda haberleşme alternatifi olarak kullanılması planlanıyordu. Daha sonra bu ağ ABD’ de bulunan üniversiteler ve araştırma kurumlarının bilgisayarlarını da içine alarak büyümüştür¹². İlk zamanlarda sadece çok

⁵ Dinler, (2000), s. 158.

⁶ Baykal, Nazife, Bilgisayar Ağları, SAS Bilişim Yayınları, Ankara 2001, s.153.

⁷ Dinler, (2000), s.159.

⁸ Altun, s.95.

⁹ Altun, s.97.

¹⁰ Tavşancıl, Ezel; Keser Hafize, (2001), İnternete Yönelik Likert Tipi Bir Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi s.47, Cilt.34, Sayı.1-2, Ankara.

¹¹ Laudon, Kenneth C.; Laudon, Jane Price (1998), Information Systems and The Internet, A Problem- Solving Approach, s.291,292.

¹² Dolanbay, Coşkun (2000), E-Ticaret Strateji ve Yöntemleri, Yeni Ekonomide Başarının Anahtarı, Meteksan Sistem Yayınları, Ankara.

karmaşık bir sistemi öğrenen bilgisayar uzmanları tarafından kullanılan İnternet 1980'li yılların başından itibaren başta ABD ve bir süre sonra tüm dünya bu organizasyondan yararlanmaya başladı.TCP/IP adlı yeni bir protokol kullanılmaya başlandı. 1992'de internet kaynaklarına erişimde büyük imkanlar sağlayan, internete görsellik sağlayan WWW (World Wide Web) kullanılmaya başlandı.

Türkiye' de internet çalışmaları 1991 yılında TR-NET adıyla ODTÜ-TÜBİTAK tarafından başlatılmıştır. 1993 yılında internet Türkiye' de genel kullanıma açılmıştır¹³. Sonraki yıllarda ULAKNET aracılığıyla üniversiteler birbirine bağlanmış ve interneti daha hızlı bir şekilde kullanır hale gelmişlerdir. 1996 yılından itibaren de özel sektör yatırımları ile internet kullanımı çok geniş kitlelere ulaştı¹⁴.

1.2.Başlıca İnternet Uygulamaları

İnternette kullanılan bir çok uygulama bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları e-posta, ftp, www ve chat uygulamalarıdır.

E-posta kullanıcılara mesajları okuma, saklama, gönderme, cevaplama gibi çeşitli hizmetler sunan ve kullanıcıların birbirleri ile haberleşmesini sağlayan dünyanın en büyük ağıdır. İnternet kullanıcıları dünyanın neresinde olursa olsunlar saniyeler içerisinde karşılıklı bilgi, belge, ses, film gönderebilmekteler¹⁵.

Ftp (File Transfer Protocol), internete bağlı bilgisayarlar arasında dosya alışverişini düzenleyen bir protokoldür. Büyük dosyaların transferinde kullanılmaktadır¹⁶.

IRC (İnternet Relay Chat), iletişim tahtası sistemlerinin gerçek zaman uygulamasıdır. Çevirim içi iletişim araçları ile eş zamanlı yazılı sesli ve görüntülü konuşmalar AOL türü programlar ile yapılabilir¹⁷.

www (World Wide Web), her türlü veriye hızla ulaşılmasını sağlayan İnternet Protokolüdür. www ile bilgilere erişim kolaylaşmıştır, her türlü sesin, görüntünün bile gösterimi mümkündür. Arama motoru da denen search engines ile istenilen bilgiler bulunarak girilebilmektedir¹⁸. Köprüler (link) aracılığıyla birbirine bağlanmış bilgi kümeleri olarak da ifade edilmektedir¹⁹.

İnternet, üniversiteler, ticari ve resmi kurumlar ve özel kişilerin katılımıyla son derece gelişmiştir ve gelişmeye de devam etmektedir. Tüm uygulama alanları buna hizmet etmektedir. Ancak Web, bu noktada biraz daha öne çık-

¹³ İnan Aslan, (2001), İnternet El Kitabı, s.2,4, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

¹⁴ Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları (2001), değişim.tr İnternetle Gelişimde Türkiye, s.134, İstanbul.

¹⁵ Laudon, Kenneth C.; Laudon, Jane Price (1998), s.295.

¹⁶ Laudon, Kenneth C.; Laudon, Jane Price (1998), s.298; Dinler, Zeynel (1998), s.163.

¹⁷ Altun, Arif, Gelişen Teknolojiler ve Yeni Okuryazarlıklar, Anı Yayıncılık, Ankara, 2005, s.39; Cheryl Applewood, İnternet Complete, 2000, s.4.

¹⁸ Laudon, Kenneth C.; Laudon, Jane Price (1998), s.302,303.

¹⁹ Altun, s.103,104.

maktadır. Çünkü sınırsız imkanlar sunmakta, değişik konular için sunu ortamı, görsel zenginlik, kullanım kolaylığı, süreklilik ve akıcılık sağlayabilmektedir²⁰.

İnternetin günlük hayatımızda sağladığı kolaylıklar, sunduğu imkanlar şaşırtıcı boyutlara ulaşmıştır. Örneğin, internet aracılığıyla dünyanın herhangi bir yerindeki kütüphaneye girip araştırma yapmak, film ve ya müzik indirip izlemek, dinlemek mümkündür. Otel, uçak, otobüs, tiyatro rezervasyonu yaptırmak, dünyanın öbür ucundaki tanıdığımız ya da tanımadığımız insanlarla sesli hatta görüntülü konuşmak, alışveriş yapmak, sipariş vermek, ürün kataloğu taramak, bankacılık işlemlerini yapmak da mümkündür. Bunlar insanlara vakit kazandırdığı gibi hızlı, ucuz ve güvenilir haberleşme imkanları sağlamaktadır²¹.

İnternet eğitime de farklı bir boyut kazandırmış, interaktif eğitim yolunu açmış, bilgiye hızlı ve kolay ulaşma imkanı sunmuştur.

Türkiye’de internet kullanımı 1990’lı yıllardan itibaren başlamış ve her geçen gün gelişen teknoloji ile yaygınlaşmıştır. Özellikle 2000’li yıllardan itibaren internet kullanımı %100 artışlar ile ifade edilmeye başlanmıştır²².

2. Metodoloji

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı Selçuk Üniversitesinde öğrenim gören Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin internete yönelik tutumlarını belirlemeye yöneliktir. Bu amaçla, öğrencilerin genel olarak internete yönelik tutumları ve internet kullanma becerileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin ülkelerine, bilgisayara sahiplik, bilgisayar dersi alıp almamaları gibi faktörlere göre tutum puanları arasında fark olup olmadığı incelenmiştir.

Yarının geleceği olan üniversite öğrencilerinin, günümüzün en etkili iletişim ve eğitim aracı olan internet kullanım düzeylerinin yüksek olması konusu önem arz etmektedir.

2.1.2. Veri Toplama Yöntemi

Gerçekleştirilen araştırma keşifsel bir araştırmadır. Araştırmada temel olarak birincil verilerden yararlanılmıştır yani düzenlenen anket aracılığıyla veriler toplanmıştır. Anket soruları için Doç. Dr. Ezel Tavşancıl ve Doç. Dr. Hafize Keser’in ve Prof. Dr. Aytekin İşman ve Öğretim Görevlisi Fahme Dabaj’ın tutum ölçeklerinden faydalanılmıştır.

²⁰ İnan, s.32.

²¹ İnan, 32,33.

²² Mestçi, Aytaç; Türkiye İnternet Raporu 2007, Akademik Bilisim 2007, (<http://ab.org.tr/ab08/bildiri/17.pdf>)

Araştırmada internete yönelik tutumu ölçen bir ölçme aracı geliştirilmesi amacıyla Doç Dr. Ezel Tavşancıl ve Doç Dr. Hafize Keser tarafından hazırlanmış tutum ölçeği kullanılmıştır²³. Ölçek 2001 yılında genel olarak Ankara Üniversitesi öğrencilerine uygulanarak hazırlanmıştır. Kullanılan tutum ölçeği 25 sorudan oluşmakta ve interneti yadsıma, internete güven, internetin yararına inanma, internetten hoşlanma, internetin sunduğu olanaklardan hoşlanma şeklinde beş bölüm halindedir. Tutum maddelerine verilecek tepkiler için 5' li dereceleme Tamamen Katılırim (5), Katılırim (4), Kararsızım (3), Katılmam (2), ve Hiç Katılmam (1) şeklinde belirlenmiştir. Ölçeğin geçerliliği ve güvenilirlik analizleri yapılmış ve Cronbach α katsayıları bölümlere göre sırasıyla 0.87, 0.72, 0.72, 0.71, 0.77 şeklindedir hesaplanmıştır. Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı Cronbach $\alpha=0.92$ olarak bulunmuştur.

Ankette öğrencilerin tutum ve düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla ikinci olarak 2004 yılında Prof. Dr. Aytekin İşman ve Öğretim Görevlisi Fahme Dabaj tarafından hazırlanan güvenilirliği test edilmiş tutum ölçeğinden yararlanılmıştır²⁴. Ölçme aracı likert tipi ölçek şeklinde hazırlanmıştır. Kesinlikle Doğru (5), Genellikle Doğru (4), Kısmen Doğru (3), Doğru Değil (2), ve Hiç Doğru Değil (1) şeklinde belirlenmiştir. Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı Cronbach α katsayısı 0.85'dir.

2.1.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, öğrenim görmek üzere Türkiye' de bulunan Orta Asya Türk Cumhuriyetleri' nden gelen öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise Selçuk Üniversitesi'nde öğrenim gören toplam 464 öğrenci oluşturmaktadır.

Selçuk Üniversitesi' nde Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinden öğrenim görmek üzere gelen toplam 464 adet öğrenci kayıtlı olup bu öğrencilerden tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen 100 kişiye ulaşılarak anket dağıtılmış ve 93 adet anket geri toplanmıştır. Ankete katılan öğrencilerin ülkelere göre dağılımı Tablo 1' de gösterilmektedir.

Tablo 1: Ankete Katılan Öğrencilerin Ükelere Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Azerbaycan	29	31,2
Kazakistan	20	21,5

²³ TAVŞANCIL, Ezel; KESER Hafize, (2001), İnternete Yönelik Likert Tipi Bir Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi s.47, Cilt.34, Sayı.1-2, Ankara.

²⁴ İŞMAN, Aytekin; DABAJ, Fahme, (2004), "Attitudes of Students Towards Internet", Turkish Online Journal of Distance Education, Volume 5, Issue 4., (<http://tojde.anadolu.edu.tr/tojde16/index.htm>)

Kırgızistan	10	10,8
Moğolistan	7	7,5
Özbekistan	11	11,8
Tacikistan	6	6,5
Türkmenistan	10	10,8
Toplam	93	100

2.2. Toplanan Verilerin Analizi

Araştırmada yapılan analizler SPSS 16.0 (Statistical Programming for Social Science 16.0) paket programı kullanılarak yapılmıştır. Tüm analizlerde manidarlık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin uyruklarına göre ölçek toplam puanları ve alt boyutlarının ortalamaları arasındaki farkın sınanması amacıyla bir boyutlu varyans analizi yapılmıştır. Bilgisayar dersi alma ve bilgisayar sahibi olma durumuna göre ölçek toplam puanları ortalamaları bağımsız gruplar t testi ile karşılaştırılmıştır. Varyansların homojenliğini belirlemek için levene's testi uygulanmıştır.

2.3. Bulgular

Tablo 2: Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyetleri

Özellikler	Sayı	Yüzde
Bay	72	77,4
Bayan	21	22,6
Toplam	93	100

Tablo 3: Ankete Katılan Öğrencilerin Kayıtlı Olduğu Fakülte/ Enstitü

	Sayı	Yüzde
Dış Hekimliği Fak.	3	3,2
Eğitim Fak.	5	5,4
Fen Edebiyat Fak	13	14,0
Hukuk	16	17,2
İletişim	6	6,5
İlahiyat	2	2,2
İktisadi İdari Bilimler	20	21,5
Mühendislik Mimarlık	16	17,2
Teknik Eğitim Fakültesi	1	1,1
Ziraat	3	3,2
Güzel Sanatlar	2	2,2
Teknik Bilimler	1	1,1
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	3	3,2
Fen Bilimleri Enstitüsü	2	2,2
Toplam	93	100

Anket uygulanan öğrencilerin kayıtlı oldukları bölümler ise şöyledir; Arap Dili Edebiyatı:2, Arkeoloji:4, Bankacılık ve Sigortacılık:1, Bilgisayar Mühendisliği, 2, Din Kültürü Öğretmenliği:7, Diş Hekimliği:3, Elektrik Elektronik Müh.:3, Fransız Dili: 1, Gazetecilik:4, Gıda Müh.:2, Halkla İlişkiler:1, Harita Kadastro:3, Hukuk:18, Jeoloji:1, Kamu Yönetimi:12, Makine Müh.:1, Otomotiv:1, Psikolojik Rehberlik:1, Radyo Televizyon: 2, Şehir Bölge Planlama:2, Tarih:2, Türk Dili Edebiyatı:2, Veterinerlik:4, İktisat:3, İngilizce:3, İşletme:5.

Tablo 4: Öğrencilerin Kişisel Bilgisayara Sahipliği

	Sayı	Yüzde
Evet	42	45,2
Hayır	51	54,8
Toplam	93	100,0

Öğrencilerin yarıya yakınının kendilerine ait bilgisayarını bulunmaktadır.

Tablo 5: Öğrencilerin Bilgisayar Dersi Alma Oranları

	Sayı	Yüzde
Evet	69	74,2
Hayır	24	25,8
Toplam	93	100,0

Bilgisayar dersi almayan öğrenciler %25 dolayındadır. Bilgisayar dersi bazı bölümlerde 2 ve 3. sınıflarda verilmektedir. Bilgisayar dersinin 1. sınıfta verilmesi ve internet konusunda da özellikle kütüphane ve dünya çapındaki online dergi ve kitaplara ulaşabilme yeteneklerinin geliştirilmesi öğretimin daha faydalı olmasını sağlayacaktır.

H1: Öğrencilerin internet tutumları ülkelere göre farklılık göstermektedir.

Tablo 6: Ülkelere Göre Ölçek Puanları ve Toplam Puanlar

		N	Ortalama	Standart Sapma
İnterneti yadsıma	Azerbaycan	33	22,8182	6,77521
	Kazakistan	21	19,7619	8,40181
	Kırgızistan	10	26,5000	8,57969
	Moğolistan	7	25,5714	10,03090
	Özbekistan	5	24,8000	8,92749
	Tacikistan	3	26,0000	8,66025
	Türkmenistan	14	20,2143	3,64119
	Total	93	22,5484	7,59793
İnternete güven	Azerbaycan	33	13,8485	3,69223
	Kazakistan	21	13,2381	3,61808
	Kırgızistan	10	12,1000	3,57305
	Moğolistan	7	15,1429	2,60951
	Özbekistan	5	15,2000	3,70135
	Tacikistan	3	12,6667	2,08167

	Türkmenistan	14	14,5000	2,82162
	Total	93	13,7527	3,44098
İnternetin yararına inanma	Azerbaycan	33	14,9697	3,19653
	Kazakistan	21	13,4286	3,70906
	Kırgızistan	10	12,6000	2,59058
	Moğolistan	7	14,0000	4,12311
	Özbekistan	5	14,2000	2,48998
	Tacikistan	3	14,0000	1,73205
	Türkmenistan	14	15,0000	3,16228
	Total	93	14,2258	3,28412
İnternetten hoşlanma	Azerbaycan	33	13,6364	3,37100
	Kazakistan	21	13,9524	2,92363
	Kırgızistan	10	12,8000	3,58391
	Moğolistan	7	14,2857	2,42997
	Özbekistan	5	12,8000	5,40370
	Tacikistan	3	12,3333	2,08167
	Türkmenistan	14	13,9286	2,55597
	Total	93	13,6237	3,15854
İnternetin sunduğu olanaklardan hoşlanma	Azerbaycan	33	10,8182	2,09843
	Kazakistan	21	9,7619	1,92106
	Kırgızistan	10	10,2000	2,61619
	Moğolistan	7	10,8571	2,67261
	Özbekistan	5	11,4000	1,94936
	Tacikistan	3	9,6667	4,93288
	Türkmenistan	14	11,0714	1,14114
	Total	93	10,5484	2,15445
Toplam puan	Azerbaycan	33	76,0909	7,88735
	Kazakistan	21	70,1429	11,35027
	Kırgızistan	10	74,2000	8,77876
	Moğolistan	7	79,8571	6,14894
	Özbekistan	5	78,4000	9,07193
	Tacikistan	3	74,6667	16,44182
	Türkmenistan	14	74,7143	7,69044
	Total	93	74,6989	9,25694

Tablo 4’de görüldüğü gibi, öğrenim görmek üzere Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin ülkelere göre tutum puanları ortalamaları arasındaki farklılığı test etmek için yapılan varyans analizi sonucunda manidar fark bulunamamış ve H1 reddedilmiştir.

H2: Bilgisayara sahip öğrencilerin tutum puanlarında farklılıklar vardır.

Tablo 7: Bilgisayara Sahip Olmaya Göre Ölçek Toplam Puanları

Bilgisayar sahibi olma		N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
İnterneti yadsıma	evet	42	21,6190	9,14371	-1,031	,306
	hayır	51	23,3137	6,02823		
İnternete güven	evet	42	13,9286	3,59127	,445	,657
	hayır	51	13,6078	3,34113		

İnternetin yararına inanma	evet	42	14,9286	3,84069	1,899	,061
	hayır	51	13,6471	2,64442		
İnternette hoşlanma	evet	42	14,5714	2,86393	2,715	,008
	hayır	51	12,8431	3,20233		
İnternetin sunduğu olanaklardan hoşlanma	evet	42	10,9048	2,28259	1,456	,149
	hayır	51	10,2549	2,01835		
Toplam puan	evet	42	75,9524	11,64715	1,130	,263
	hayır	51	73,6667	6,63526		

Tablo 7’de görüldüğü gibi, öğrencilerin bilgisayara sahip olmalarına göre ölçek puanlarında farklılığı test etmek için t testi sonucu, öğrencilerin internette hoşlanma ($p=0,008$) tutum puanları manidar bulunmuş ve H2 kabul edilmiştir.

H3: Bilgisayar dersi alan öğrencilerin internet tutum puanlarında farklılıklar vardır.

Tablo 8: Bilgisayar Dersi Almaya Göre Ölçek Toplam Puanları

Bilgisayar dersi alma		N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
İnterneti yadsıma	evet	69	22,5797	7,34728	,067	,947
	hayır	24	22,4583	8,44408		
İnternete güven	evet	69	13,8841	3,71221	,622	,535
	hayır	24	13,3750	2,53347		
İnternetin yararına inanma	evet	69	14,5797	3,35807	1,783	,078
	hayır	24	13,2083	2,88895		
İnternette hoşlanma	evet	69	13,7536	3,26481	,671	,504
	hayır	24	13,2500	2,86280		
İnternetin sunduğu olanaklardan hoşlanma	evet	69	10,5652	2,18604	,127	,899
	hayır	24	10,5000	2,10589		
Toplam puan	evet	69	75,3623	8,91458	1,174	,243
	hayır	24	72,7917	10,13380		

Tablo 8’de görüldüğü gibi, öğrencilerin bilgisayar dersi alıp almamalarına göre ölçek puanlarında farklılığı test etmek için t testi sonucu, bilgisayar dersi alanlar ile almayanlar arasında manidar bir farklılık bulunmamış H3 reddedilmiştir. Bunun sebebi bilgisayar dersinde internet bir konu olarak kısa bir şekilde gösteriliyor olması olabilir.

İkinci tutum ölçeğinin soruları, öğrencilerin öğretimleri açısından önemli olan, interneti kullanma yeterliliklerini somut olarak ölçmek üzere hazırlanmış 16 sorudan oluşmaktadır. Bu ölçeğe göre;

H4: Bilgisayara sahip öğrencilerin internet kullanma becerileri farklıdır.

Tablo 8: Bilgisayara Sahip Olmaya Göre Ölçek Ortalama Puanları

Bilgisayarınız var mı?	N	Ortalama	Standart Sapma
------------------------	---	----------	----------------

Evet	42	69,9524	8,69525
Hayır	51	62,8039	11,84283

Tablo 9: Bilgisayara Sahip Olmaya Göre t Testi Sonuçları

	F	Sig.	t	df
Bilgisayar sahibi olma	7,156	,009	3,354	89,929

Tablo 9’da görüldüğü gibi, öğrencilerin bilgisayara sahip olmalarına göre ölçek puanlarında farklılığı test etmek için t testi sonucu, Sig.<.05 bulunmuş ve bilgisayara sahip grubun tutum puan ortalamasının bilgisayara sahip olmayan grubun tutum puan ortalamasından daha yüksektir. H4 kabul edilmiştir.

Öğrencilerin bilgisayar dersi alıp almamalarına göre ölçek puanlarında farklılığı test etmek için t testi uygulanmış ancak önceki ölçekte olduğu gibi bu ölçekte de anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların frekans değerleri aşağıda görülmektedir.

	Kesinlikle Doğru	Genellikle Doğru	Kısmen Doğru	Doğru Değil	Hiç Doğru Değil
1. İnternette gezinti (sörf) yapmasını bilirim.	24,7	26,9	43,0	1,1	4,3
2. E-posta ile resim, belge vb. ekleri göndermesini bilirim.	52,7	21,5	20,4	5,4	0
3. İnternette dosya indirmesini bilirim.	52,7	30,1	11,8	5,4	0
4. İnternette bulduğum belgeleri kaydetmesini bilirim.	48,4	44,1	2,2	5,4	0
5. İnternette başkalarıyla sesli iletişim kurmayı bilirim.	53,8	34,4	6,5	5,4	0
6. İnternette başkalarıyla görüntülü iletişim kurmayı bilirim.	51,6	33,3	8,6	6,5	0
7. Çevrimiçi (online) haber gruplarına, forumlara katılmasını bilirim.	28,0	26,9	29,0	11,8	4,3
8. Bir e-posta grubuna katılmasını bilirim.	44,1	21,5	24,7	5,4	4,3
9. Genel amaçlı arama motorlarını (Google, Altavista, Yahoo vb.) kullanmasını bilirim.	62,4	21,5	16,1	0	0
10. Derlerle ilgili web sitelerinden yararlanabilirim.	59,1	18,3	22,6	0	0
11. İnternette gazete, e-kitap ve e-dergileri okumasını bilirim.	51,6	16,1	32,3	0	0
12. Derste kullanacağım materyalleri (sunu, resim, harita, grafik, yazı, vb.) hazırlamak için internette yararlanabilirim.	50,5	24,7	17,2	7,5	0
13. Soru bankalarından yararlanmak	45,2	28,0	11,8	6,5	8,6

14. Dünyadaki yeni gelişmeleri öğrenmek için internetten yararlanabilirim.	49,5	20,4	23,7	5,4	1,1
15. Eğitim ile ilgili uzmanlar tarafından yazılmış makaleleri okumak için interneti kullanmayı bilirim.	39,8	34,4	21,5	4,3	0
16. İnternette eriştiğim bilgilerin doğruluğunu kontrol ederim.	38,7	31,2	18,3	4,3	7,5

Frekans değerlerine göre; e-posta ile resim, belge vb. ekleri göndermesini bilme oranı, internette dosya indirmesini bilme oranı yüksektir ancak günümüzde bu işlemleri yapamayan üniversite öğrencisi bulunması manidardır.

İnternette sesli ve görüntülü iletişim kurma becerileri yüksektir, ancak bu beceriye sahip olmayanların (Doğru değil: %5.4+%6.5) bulunması manidardır.

Derslerde kullanılmaya materyalleri internette bulma oranı, eğitim ile ilgili makaleleri okumak için internette faydalanma oranı yüksektir ancak kararsız ve katılmayan grup oranı da manidardır.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğrencilerin %54,4'ünün kişisel bilgisayarını kullanmaktadır. Bu yüzden bilgisayar kullanım imkanlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Fakülte ve bölümlerde mevcut imkanların artırılması, internet odaları kurularak öğrencilerin kullanımına açılması sağlanmalıdır.

Öğrenim görmek üzere Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin ülkelere göre tutum puanları ortalamaları arasındaki farklılığı test etmek için yapılan varyans analizinde fark bulunmamıştır. Ancak internete güven, yararına inanma, hoşlanma tutum düzeyleri düşük değildir. Öğrencilerin büyük bir kısmı istedikleri saatte, istedikleri konuda interneti kullanmaktalar ve bunun yararını bilmektedirler.

“İnternetteki gelişmeler beni korkutuyor” sorusuna verilen cevaplar Tamamen katılırim 4.3, Katılırim 9.7 şeklindedir. “İnternete girmeye çekiniyorum” sorusuna verilen cevaplar Tamamen katılırim 5.4, Katılırim 6.5 şeklindedir. Öğrencilerin internette güvende olabilmeleri için spam, trojan engelleyici ve virüs programları kullanmaları sağlanmalıdır. Bu programların öğrencilere temin edilmesi internetin daha etkin kullanımını sağlayacaktır bu bakımdan üniversitelere görev düşmektedir.

Sonuç olarak, öğrencilere internet kullanım becerileri konusunda dersler verilmelidir. Öğrencilerin, özellikle internet üzerinden öğrenmeye yönelik e-kitap, e-dergi gibi kaynaklara ulaşım, kendi alanlarında ulusal ya da uluslararası veritabanlarını tarayarak makaleleri indirme becerilerine tam bir şekilde sahip olmaları sağlanmalıdır. Günümüzde internet yoluyla tüm dünyadaki gelişmeleri

takip edebileceğimiz online kütüphaneler bulunmaktadır. Bu beceriler için bilgisayar derslerinin yanı sıra internet adı altında bir ders verilmesi uygun olacaktır. Böylece öğrencilerin internete yönelik tutumlarının daha yüksek düzeye çıkarılması mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

1. ALTUN, Arif, (2005), Gelişen Teknolojiler ve Yeni Okuryazarlıklar, Anı Yayıncılık, Ankara.
2. BAYKAL, Nazife, Bilgisayar Ağları, SAS Bilişim Yayınları, Ankara 2001, s.153.
3. CANPOLAT, Önder, E-Ticaret ve Türkiye'deki Gelişmeler, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, s.16-17, Ankara 2001.
4. DİNLER, Zeynel (2000), Bilimsel Araştırma ve İnternet'e Bağlı Bilgi Merkezleri, Ekin Kitapevi Yayınları, Bursa. s.158.
5. DOLANBAY, Coşkun (2000), E-Ticaret Strateji ve Yöntemleri, Yeni Ekonomide Başarının Anahtarı, Meteksan Sistem Yayınları, Ankara.
<http://www.po.metu.edu.tr/links/inf/css25/bolum1.html>
6. İNAN Aslan, (2001), İnternet El Kitabı, s.2,4, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
7. İŞMAN, Aytekin; DABAJ, Fahme, (2004), "Attitudes of Students Towards Internet", Turkish Online Journal of Distance Education, Volume 5, Issue 4.,
(<http://tojde.anadolu.edu.tr/tojde16/index.htm>)
8. LAUDON, Kenneth C.; LAUDON, Jane Price (1998), Information Systems and The Internet, A Problem- Solving Approach, s.291,292.
9. MESTÇİ, Aytaç; Türkiye İnternet Raporu 2007, Akademik Bilişim 2007,
(<http://ab.org.tr/ab08/bildiri/17.pdf>)
10. TAVŞANCIL, Ezel; KESER Hafize, (2001), İnternete Yönelik Likert Tipi Bir Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi s.47, Cilt.34, Sayı.1-2, Ankara.
11. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları (2001), degisim.tr İnternetle Gelişimde Türkiye, s.134, İstanbul.

Summary

INTERNET ATTITUDE OF THE STUDENTS FROM THE TURKISH REPUBLICS (SELCHUK UNIVERSITY, CASE STUDY)

*Tugay ARAT**
(Selchuk University, Turkey)

The aim of the research is to examine attitudes of students from the Turkish Republics studying in Selchuk University toward the Internet. An Internet attitude scale was used as a means of data collection. Data received through the Internet attitudes scale was analyzed as an independent group test and one-dimensional analysis.

Keywords: Internet, Information Technology, Turkish Republics

* Instructor, Selchuk University, Social Sciences M.Y.O.